

ماهنامه انجمن علمی روانشناسی
خانواده ایران
Journal of Family Psychology Association of Iran

آذر ۱۳۹۹

فهرست مطالب

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
۵	یافته‌های پژوهشگران: کووید ۱۹ زمینه سازی برای افزایش خشونت خانگی علیه زنان: مطالعه مروری نظام مند	۲	یادداشت: دل بستگی و وابستگی
۶	معرفی کتاب: جامعه شناسی خانواده و آسیب‌های نوپدید آن	۳	گزارش پایان نامه: تدوین و اعتباریابی مدل زوج ماهر بر اساس تجارب زیسته زوج‌های شاغل و اثربخشی آن بر عملکرد و تعارضات زناشویی آنان

یادداشت: دلبستگی و وابستگی

دلبستگی یک نیروی انگیزشی درونی مهم محسوب می‌شود. جست‌وجو کردن و حفظ تماس با افراد مهم دیگر، یک اصل درونی، بنیادین و انگیزشی در انسان‌ها در سراسر طول حیات محسوب می‌شود. دلبستگی در دوره کودکی در رابطه والد-فرزند رخ می‌دهد، به طوری که کودک به دنبال یک رابطه امن با والدین به خصوص مادر خود است. رابطی امنی که در آن اعتماد، پیوند، نزدیکی و حمایت وجود دارد و مادر که در دسترس قرار دارد، به موقع نیازهای جسمی و روانی کودک را برطرف می‌کند و در این صورت دلبستگی ایمن شکل می‌گیرد. در دوره بزرگسالی نیز دلبستگی وجود دارد و معمولاً در یک رابطه زناشویی نمود پیدا می‌کند.

دلبستگی و وابستگی دو سازه مرتبط با یکدیگر هستند. یعنی برای دلبستگی باید به دیگران وابسته نیز بود. بر اساس نظریه دلبستگی موضوعی به عنوان استقلال کامل از دیگران یا وابستگی بیش از حد به آنها وجود ندارد، تنها وابستگی اثربخش و غیر اثربخش است که وجود دارد. وابستگی اثربخش یا وابستگی ایمن موجب ارتقای خودمختاری و خودباوری نیز می‌شود. همچنین هرچه ما به شکل ایمن‌تری باهم پیوند داشته باشیم، می‌توانیم در عین حال که به دیگران وابستگی داریم، مستقل و متفاوت‌تر نیز باشیم. از این دیدگاه سلامتی یعنی حفظ یک درک احساس شده از وابستگی درونی تا منفک بودن از دیگران.

منبع

جانسون، سوزان. تمرین زوج‌درمانی هیجان‌مدار. ترجمه فاطمه بهرامی و همکاران. نشر دانژه.

گزارش پایان نامه:

تدوین و اعتباریابی مدل زوج ماهر بر اساس تجارب زیسته زوج‌های شاغل و اثربخشی آن بر عملکرد و تعارضات زناشویی آنان

پدیدآور: روح‌اله رحیمی، استاد راهنما: حسین سلیمی بجستانی، استاد مشاور: کیومرث فرح‌بخش، استاد

مشاور: حسین عسگری

پایان نامه دکتری دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۹۹

چکیده:

هدف: پژوهش حاضر با هدف تدوین و اعتباریابی مدل زوج ماهر بر اساس تجارب زیسته زوج‌های شاغل و بررسی اثربخشی آن بر تعارضات زناشویی و عملکرد خانواده آنان انجام شد. روش: این مطالعه بر اساس طرح آمیخته اکتشافی (رویکرد کیفی و کمی) انجام شد. در بخش کیفی، جامعه مورد مطالعه این پژوهش در گروه زوج‌های شاغل دارای رضایت، زوج‌های شاغل دارای رضایت زناشویی در شهر نورآباد (لرستان) در سال ۱۳۹۷ و جامعه مورد مطالعه زوج‌های شاغل متعارض، زوج‌های شاغل دارای تعارض زناشویی بود که در بازه زمانی چهارماهه (آبان ماه تا بهمن ماه ۱۳۹۷) به کلینیک مشاوره خانواده افق شهر نورآباد مراجعه کرده بودند. طی این مطالعه، پژوهشگر ۱۲ زوج شاغل دارای رضایت را با روش نمونه‌گیری گلوله برفی و ۱۲ زوج شاغل دارای تعارضات زناشویی را نیز با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب کرده و مورد مصاحبه قرار داد. روش مورد استفاده در بخش کیفی روش پدیدارشناسی تفسیری بود. برای گردآوری داده‌ها از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته و برای تحلیل مصاحبه‌ها از روش دیکلمن، آلن و تانر استفاده شد. جامعه آماری در بخش کمی نیز زوج‌های شاغل دارای تعارضات زناشویی و عملکرد ناسالم خانواده بود که طی فراخوان عمومی به مرکز مشاوره افق مراجعه کرده بودند. روش نمونه‌گیری در این بخش، نمونه‌گیری در دسترس بود. روش پژوهش در بخش کمی، نیمه آزمایشی (طرح گروه‌های کنترل نامعادل) بود. در این بخش از بین زوج‌های حائز شرایط، ۴۸ نفر (۲۴ زوج) به‌عنوان نمونه انتخاب شده و سپس به‌صورت تصادفی ساده، ۱۲ زوج در گروه آزمایش و ۱۲ زوج در

گروه گواه جایگزین شد. زوج‌های گروه آزمایش به مدت ۹ جلسه (گام) در معرض متغیر آزمایشی (مدل آموزشی زوج‌ها) قرار گرفتند، اما در گروه گواه مداخله‌ای صورت نگرفت. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه تعارضات زناشویی (MCQ) و ابزار سنجش خانواده (FAD) استفاده شد که در پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری به‌وسیله زوجین شاغل تکمیل شد. یافته‌ها: تحلیل تجارب زوج‌های شاغل متعارض به شناسایی ۱۵ مضمون اصلی (کشمکش مالی، تعامل نامناسب با شبکه اجتماعی، فقدان مشارکت در انجام امور خانه، ارتباط غیر مؤثر، ناتوانی درک متقابل و ابرازگری، عدم مدیریت زمان، تعارض نقش‌ها و مسئولیت‌ها، آسیب‌پذیری شناختی، پابندی به کلیشه‌های جنسیتی، ناتوانی در مدیریت وظایف شغلی و مسائل محیط کاری، تقابل کار و خانواده، جدال قدرت، عوامل فرا فردی مخرب، آفت‌های اعتقادی - اخلاقی و زوج شاغل غیرماهر)، ۵۹ مضمون فرعی، ۲۶ مضمون فرعی‌تر ختم شد. تحلیل محتوی مصاحبه‌های انجام‌گرفته با زوجین شاغل دارای رضایت زناشویی نیز به شناسایی ۱۵ مضمون اصلی (سازواری مالی، تعامل مناسب با شبکه اجتماعی، مشارکت در انجام امور خانه، ارتباط مؤثر، توانایی درک متقابل و ابرازگری، مدیریت زمان، مدیریت نقش‌ها و مسئولیت‌ها، توانمندی شناختی، مساوت طلبی جنسیتی، مدیریت وظایف شغلی و مسائل محیط کاری، تعامل کار و خانواده، موازنه قدرت، عوامل فرا فردی کارساز، ثمره‌های اعتقادی - اخلاقی و زوج شاغل ماهر) ۴۷ مضمون فرعی، ۱۷ مضمون فرعی‌تر منجر شد. از بررسی تجارب زیسته زوج‌های شاغل از ابعاد عملکرد خانواده، ۹ مضمون اصلی (مسائل مالی، خانواده اصلی، تقسیم کار، ارتباط، درک متقابل و ابرازگری، زمان، نقش‌ها و مسئولیت‌ها، سلامتی و فرزندان)، ۱۸ مضمون فرعی، و ۲۲ مضمون فرعی‌تر استخراج شد. درنهایت بر اساس تجارب زیسته زوج‌های شاغل مورد مطالعه، مدل زوج‌ها (مبانی، محتوی و فنون آن) تدوین شد. تحلیل داده‌ها در بخش کمی با استفاده از تحلیل واریانس آمیخته نشان داد که مدل آموزشی زوج‌ها بر تعارضات زناشویی و عملکرد خانواده زوج‌های شاغل مؤثر بوده و از نظر آماری نیز معنادار است. نتیجه‌گیری: یافته‌های حاصل از این پژوهش آمیخته با شناسایی عوامل مؤثر بر رضایت، تعارضات زناشویی و عملکرد خانواده زوج‌های شاغل، تدوین مدل آموزشی زوج‌ها و اثربخشی آن بر کاهش تعارضات زوجی و بهبود عملکرد خانواده زوج‌های هر دو شاغل می‌تواند زمینه را برای تدوین برنامه‌ها و بسته‌های آموزشی و مدل‌های درمانی جهت کاهش پیامدهای منفی سبک زندگی زوج‌ها فراهم آورد.

یافته‌های پژوهشگران:

کووید ۱۹ زمینه سازی برای افزایش خشونت خانگی علیه زنان: مطالعه مروری نظام‌مند

چکیده:

بیماری جدید کرونا ویروس و اقدامات محدودیتی ناشی از آن ساختار خانواده‌ها را در معرض برخی مسائل و تنش‌های بحرانی قرار داده است و باعث افزایش خشونت خانگی نسبت به زنان شده است. مطالعه حاضر دلایل افزایش خشونت خانگی مرتبط با شیوع کرونا ویروس جدید (کووید ۱۹) به روش مرور نظام‌مند مورد بررسی قرار داد. بدین صورت که یافته‌های پژوهشی از سال‌های میلادی ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۰ در پایگاه‌های اطلاعاتی PubMed, ProQuest, Springer, Scopus, Science direct و Google Scholar با جستجوی کلیدواژه‌های کووید ۱۹، خشونت خانگی، خشونت نسبت به شریک صمیمی، تعارضات زناشویی و سلامت روان مورد بررسی قرار گرفت که در نهایت بر اساس معیارهای ورود از بین ۶۵ مقاله مورد بررسی، ۱۵ مقاله وارد پژوهش و نتایج طبقه‌بندی، خلاصه و گزارش شد. ارزیابی حاصل از مقالات مورد بررسی نشان داد قرنطینه طولانی مدت، مشکلات اقتصادی، مصرف الکل و مواد مخدر و اختلالات روانی از دلایل افزایش خشونت خانگی همزمان با شیوع کووید ۱۹ به شمار می‌روند. با توجه به پیامدهای منفی خشونت خانگی برای سلامت روانشناختی و جسمانی قربانیان هماهنگی و همکاری نهادهای مختلف در جهت طراحی و اجرای راهبردهای مداخله‌ای و حمایتی موثر به منظور جلوگیری از بروز خشونت خانگی و کاهش تاثیرات منفی ناشی از آن توصیه می‌شود.

منبع: میرزانی، امیر؛ و فیروزی، منیژه (۱۳۹۹). کووید ۱۹ زمینه سازی برای افزایش خشونت خانگی علیه زنان:

مطالعه مروری نظام‌مند. *رویش روان‌شناسی*، ۹ (۹)، ۲۰۵-۲۱۴.

تألیف: رضا اکبری - ام کلثوم دنیایی

تعداد صفحه: ۲۰۴

انتشارات: آوای نور

توضیح: لزوم مطالعه و توجه به حوزه خانواده و آسیب‌های آن، نه تنها در میان متخصصین جامعه‌شناسی و روانشناسی و حقوق‌دانان، بلکه میان همه دیگر رشته‌های علوم انسانی و دیگر پایه‌ها ضروریست. از آنجا که نسل غالب جمعیت در کشور عزیزمان جوانان هستند، آموزش و آگاهی بخشی وظیفه همه بزرگان می‌باشد. از این رو کتاب حاضر با هدف مطالعه دانش خانواده و ازدواج و همچنین آسیب‌های نوپدید خانواده همچون خشونت خانوادگی، رسانه، خیانت، طلاق و ... نگاشته شده است.